

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ

Анотація. Розглянуто стан сучасного ринку туристичних кадрів в Україні та світі, проведено аналіз показників зайнятості в туристичній галузі на прикладі європейських країн, визначено вимоги до підготовки професійних кадрів.

Аннотация. Рассмотрено состояние современного рынка туристических кадров в Украине и в мире, проведен анализ показателей занятости в туристической отрасли на примере европейских стран, определены требования к подготовке профессиональных кадров.

Annotation. The state of contemporary tourist labour market in Ukraine and abroad is considered, the indicators of employment in tourist industry by example of European countries were analysed, defines the specifications of education and practical training in tourism are defined.

Ключові слова: ринок туристичних послуг, туристична освіта.

На сучасному етапі туризм є галуззю, яка найбільш стрімко розвивається. За даними Всесвітньої туристичної організації (ВТО), передбачається зростання туристичного потоку до 1,6 млрд осіб до 2020 року [1].

Цей факт зумовлює підвищення інтересу з боку держав не тільки до проблем розвитку туризму в цілому, а й до питань підготовки персоналу підприємств галузі, вдосконалення існуючих систем туристської освіти. Тому тема роботи є актуальною.

Україна не є винятком у світових тенденціях. Динамічний розвиток туризму в країні ставить високі вимоги до рівня підготовки кадрів для галузі.

Туристська освіта в Україні сьогодні набуває особливої значущості. Про це свідчать конкурси на туристські спеціальності за останні роки. Проведення різних тематичних виставок, туристських салонів, ярмарок, підписання угод з обласними державними адміністраціями щодо підготовки та підвищення кваліфікації фахівців туризму і готельної справи для регіонів – усе це сприяло пропаганді нових спеціальностей і залученню до професійного навчання з туристською напрямку зацікавленої молоді [2].

Зміст професійної туристської освіти детально розкрито в працях зарубіжних – W. Catesby (1970), W. Richards (1997), Єрмілова Д. В. (2000), Квартальнов В. О. (2000) та вітчизняних авторів – Цибух В. І., Федорченко В. К.

Підготовкою фахівців галузі туризму займаються більше 80 вищих навчальних закладів України та ще більше професійних закладів нижчого рівня акредитації. Це, безумовно, сприяє розвитку туристичної галузі, але низький ступінь співробітництва між закладами професійної туристичної освіти та підприємствами не дає можливості для становлення високоякісного не тільки теоретичного, а й практичного аспекту освіти. Недостатність практичних навичок гальмує розвиток туристичної сфери, оскільки підприємствам необхідно проводити навчання співробітників вже на робочому місці, втрачаючи не тільки час, а й кошти. У свою чергу, вищі навчальні заклади зацікавлені в тому, щоб їхні випускники були конкурентоспроможними на ринку праці, оскільки це є показником якості підготовки окремого закладу та вагомою підставою для майбутнього співробітництва між підприємством-роботодавцем та закладом освіти.

Накопичений досвід підтверджує факт підвищення вимог до рівня компетентності фахівців туристичної галузі з боку підприємств. Важливим є не хаотичний набір знань, умінь та навичок, а консолідована та ефективна при застосуванні на практиці структура.

Конкурентоспроможність фахівців у галузі туризму визначається отриманими ними навичками у сфері інформаційних технологій, іноземних мов, географії та організаційно-управлінської діяльності.

Особливістю формування змісту навчання кадрів для сфери туризму є орієнтація їх на світовий досвід теоретичної і практичної професійної підготовки, формування ієрархічного рівня туристської діяльності відповідно до рівнів зайнятості у сфері туризму.

Досвід підготовки кадрів туристичної сфери у країнах Західної Європи та Північної Америки набагато більший, ніж у країнах Східної Європи, в тому числі й в Україні. Існує багато всесвітньо відомих закладів, таких, як: Інститут гостинності й туризму Le Monde у Греції, Університет Джеймса Кука в Австралії, Школа готельного господарства в Гаазі, Університет Джорджа Вашингтона в США, Корнельський університет у США, Інститут міжнародного готельного менеджменту в Швейцарії, Інститут туризму економічного університету Відня в Австрії та багато інших. Деякі з них спеціалізуються лише на туризмі і готельному господарстві. Цей факт дає змогу налагоджувати зв'язки на постійній основі з туристичними фірмами та готелями для результативної виробничої практики з подальшим працевлаштуванням. У цьому випадку туристичні спеціальності не є додатковими, "запасними", а навчальний заклад прикладає всі зусилля на розробку нових технологій викладання, на вдосконалення навчального процесу.

Зважаючи на вищезазначене, під егідою Всесвітньої туристичної організації (ЮНВТО) були розроблені граничні рамки загальних характеристик та акредитаційних стандартів. У сучасних дослідженнях аналізується можливість упровадження міжнародного стандартного іспиту – кваліфікаційного туристичного тесту за здатностями (КТТЗ), метою

створити умови для кар'єрного зростання, надасть можливість удосконалити професійні знання та навички працівників [2].

Крім фрагментації навчання в галузі туризму, існує низка аспектів, що стосуються туристичної зайнятості і характеризують специфічні умови праці в даному секторі економіки. Вони здійснювали значний негативний вплив на процес сприйняття праці у сфері туризму щодо можливостей майбутньої кар'єри та заохочування студентів із хорошим потенціалом.

Всесвітня туристична організація виділила групу чинників зайнятості у сфері туризму:

високий відсоток робітників з частковою зайнятістю;

високий відсоток тимчасових працівників;

високий відсоток робітників інших галузей без спеціальної підготовки в галузі туризму;

велика кількість жінок, які працюють у даному секторі, але їх малий відсоток на керівних посадах;

велика кількість іноземних працівників за тимчасовими контрактами;

велика кількість молоді з низькою кваліфікацією;

велика кількість працівників "чорного ринку";

низький рівень оплати праці порівняно з іншими секторами економіки;

велика тривалість робочого тижня;

низький рівень членства у профспілках [2].

Однак дуже складно робити якісь узагальнення, оскільки умови праці в цьому секторі економіки не є однаковими в різних країнах.

Наприклад, що стосується зайнятості в туризмі в країнах Євросоюзу, то, беручи до уваги розмір ринку праці, найбільша частка зайнятих у цьому секторі припадає на Мальту – 8,3 %, Іспанію – 7,1 %, Грецію – 6,9 %, Австрію – 6,4 % та Кіпр – 6,3 %. Загалом у готельному господарстві Євросоюзу зайнято близько 13 млн осіб. При цьому туризм у країнах Євросоюзу є важливим фактором функціонування економіки, соціального і культурного розвитку. У країнах Карибського басейну частка зайнятих сягає 60 % усіх працевлаштованих. Крім того, відомо, що чим вищий рівень життя у країні, тим менша частка зайнятих припадає на туристичну галузь [3].

Всесвітня рада з подорожей і туризму надає такі дані за показником зайнятості у сфері туризму за період з 2000 по 2011 роки (рисунок) [4].

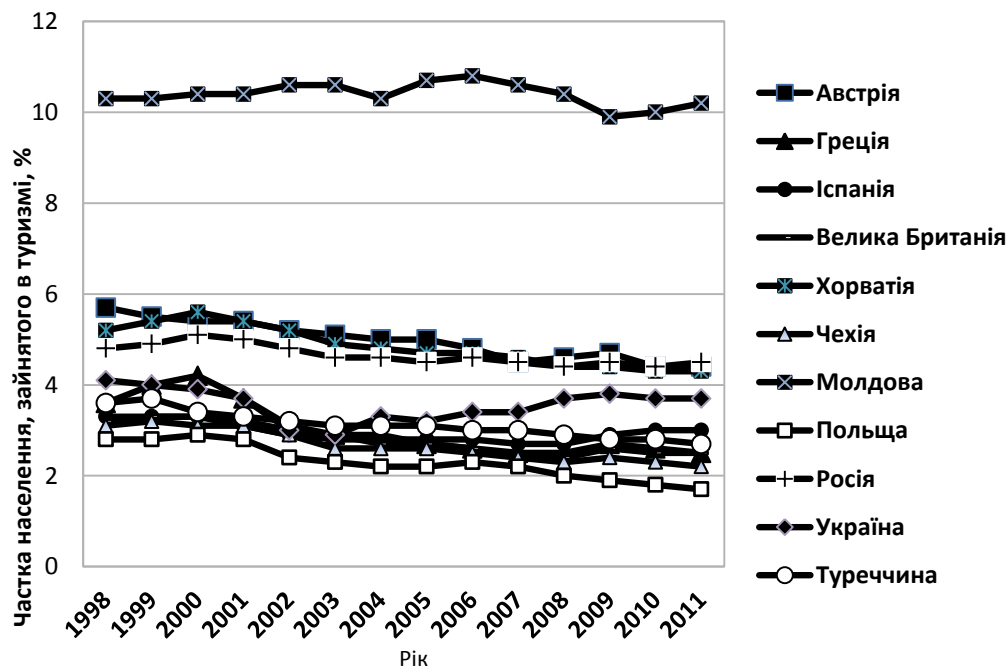

Рис. Динаміка частки зайнятих у туризмі за деякими країнами Європи

Як видно з рисунка, немає відчутної тенденції до зростання кількості населення, зайнятого в туризмі. У деяких країнах щороку темп зростання працевлаштованих навіть знижується, що свідчить про стабілізацію попиту на туристичні послуги. Така ознака є показником стабільності розвитку галузі. У разі, якщо країна бажає отримувати постійно зростаючі показники, необхідно запроваджувати нові види послуг та напрями туризму, які на початковому етапі дадуть змогу збільшити кількість зайнятих.

Таким чином, головною метою туристичної освіти є покращення її якості з урахуванням тенденцій розвитку світового туризму, досвіду провідних профільних навчальних закладів та потреб національних підприємств.

Крім того, є очевидною важливість створення уніфікованих вимог до фахівців туристичної сфери, так званого єдиного стандарту, у підготовці професійних туристських кадрів. Не менш суттєвим є впровадження на практиці принципу багаторівневої та безперервної стаціонарної та післядипломної освіти різних рівнів, у тому числі і стажування, зокрема за кордоном.

Наук. керівн. Дехтяр Н. А.

Євростату. – Режим доступу : <http://err.eurostat.ec.europa.eu>. 4. Сайт Всесвітньої ради з подорожей і туризму. – Режим доступу : <http://www.wttc.org>.